

НРА «Рюрік» на основі публічних даних уповноважених НКЦПФР національних та визнаних НКЦПФР міжнародних рейтингових агентств, а також офіційних статистичних даних НБУ¹ визначило інтегральний довгостроковий кредитний рейтинг (ІДКР) банківської системи України за підсумками II кварталу 2017 року.

У результаті розрахунків, здійснених відповідно до авторської методики НРА «Рюрік»², значення ІДКР банківської системи України у бальному вимірі належить проміжку [16,13; 17,23] та складає **16,81**. При переведенні в Національну рейтингову шкалу:

значення 16,13 відповідає рівню рейтингу uaBBB-;

значення 16,81 – рівню рейтингу uaBBB;

значення 17,23 – рівню рейтингу uaBBB.

Таким чином, інтегральний довгостроковий кредитний рейтинг банківської системи України знаходиться на рівні **uaBBB** інвестиційної категорії. При цьому мінімально можливий ІДКР банківської системи України знаходиться на рівні **uaBBB-** інвестиційної категорії, максимально можливий ІДКР банківської системи України – на рівні **uaBBB** інвестиційної категорії.

¹ Починаючи з 01.04.2015 р. НБУ публікує дані фінансової звітності платоспроможних українських банків окремо від неплатоспроможних. При розрахунках ІДКР БСУ починаючи з II кв. 2015 р. використовувались дані лише за платоспроможними банками.

² http://www.rurik.com.ua/documents/research/ICR/ICR_method.pdf

1. Інтерпретація значень ІДКР банківської системи України

Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом **uaBBB** характеризується достатньою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Рівень кредитоспроможності залежить від впливу несприятливих комерційних, фінансових та економічних умов.

Знак «-» вказує на проміжний рівень рейтингу відносно основних рівнів.

Найбільше (18,07% від загальної кількості) кредитних рейтингів, присвоєних українським банкам національними та міжнародними агентствами, відповідає значенню **19** балів. Отже, **модальне значення** довгострокового кредитного рейтингу банківської системи України складає **19** балів, що відповідає кредитному рейтингу рівня **uaA-**.

Разом із тим, якщо припустити, що більшість із 17 банків, які не мають довгострокових кредитних рейтингів, зацікавлені в отриманні рейтингу лише інвестиційного рівня, проте не замовляють послуги рейтингування у зв'язку з розумінням низького рівня власної надійності, то можна стверджувати, що у разі присвоєння кредитних рейтингів цим банкам значення інтегрального показника найбільш імовірно зміститься в нижню частину інтервалу.

Інтегральний довгостроковий кредитний рейтинг банківської системи України не є абсолютною мірою кредитного ризику, а лише середньозваженою за розміром активів величиною довгострокових кредитних рейтингів банків, які формують дану систему.

Інтегральний довгостроковий кредитний рейтинг банківської системи України визначається за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери «ua» у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику країни та призначена для використання на внутрішньому фінансовому ринку України.

Інтегральний довгостроковий кредитний рейтинг банківської системи України може бути змінений, призупинений чи відкликаний у випадку появи нової суттєвої інформації, недостатності необхідної інформації для оновлення рейтингу або з інших причин, які Агентство вважатиме достатніми для здійснення таких заходів.

Для визначення інтегрального довгострокового кредитного рейтингу банківської системи України НРА «Рюрік» використовує публічну інформацію та власні бази даних. НРА «Рюрік» особисто не проводить аудиту чи інших перевірок інформації і може, в разі потреби, покладатися на дані, що перебувають в публічному доступі. Рівень інтегрального довгострокового кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні Агентства.

В жодному разі визначений інтегральний довгостроковий кредитний рейтинг не є рекомендацією щодо будь-яких форм кредитування банків, які формують банківську систему України, чи купівлі або продажу їх цінних паперів. НРА «Рюрік» не виступає гарантом та не несе відповідальність за жодними борговими зобов'язаннями об'єкта рейтингування.

2. Фактори впливу

Підвищення рівня ІДКР БСУ в період з 01.10.2015 р. – 01.04.2016 р. відбулось за рахунок подальшого виведення з ринку великої кількості банків з українським капіталом та дій міжнародного агентства *Moody's*, яке в листопаді 2015 року підвищило кредитні рейтинги за національною шкалою Ощадбанку (до uaCCC з uaCC), Промінвестбанку (до uaCCC з uaCCC-), Сбербанку (до uaB з uaB-), Райффайзен банку «Аваль» (до uaB з uaB-) та банку «Південний» (до uaB з uaCCC-). У II-III кварталі 2016 року суттєвих змін, які б спричинили зміну рівня інтегрального рейтингу, не відбулось.

У IV кварталі 2016 року у зв'язку з націоналізацією Приватбанку, агентство *Fitch Ratings* знизило кредитний рейтинг банку за національною шкалою з uaA- до uaBB, що негативно вплинуло на рівень інтегрального рейтингу.

Невисока кредитоспроможність України як учасника міжнародного ринку капіталу негативно відображається на суверенних рейтингах та, відповідно, кредитних рейтингах банків-резидентів. Крім того, враховуючи численні реструктуризації суверенних та корпоративних зовнішніх боргів, для українських банків зовнішнє фінансування (крім фондування з боку материнських структур) наразі є недоступним. У зв'язку з цим, вітчизняні банківські установи відмовляються від міжнародних рейтингів на користь співпраці з національними агентствами.

Протягом 2014–2016 рр. кількість кредитних рейтингів українських банків за національною шкалою, визначених міжнародними рейтинговими агентствами, зменшилась з 24 до 14. У цілому, за вказаний період кількість банків, які мають довгостроковий кредитний рейтинг позичальника, зменшилась зі 117 до 72 установ. Така динаміка обумовлена, в першу чергу, запровадженням тимчасової адміністрації до більше ніж 80 українських банків (з початку 2014 р.).

НРА «Рюрік» має істотні підстави вважати, що вибірка для визначення інтегрального довгострокового кредитного рейтингу банківської системи є репрезентативною. НРА «Рюрік» вважає несуттєвим вплив на ІДКР банків, які не мають довгострокових кредитних рейтингів. Сукупний обсяг активів банків без довгострокового кредитного рейтингу позичальника складає близько 4%.

Протягом останніх років спостерігається незначне, проте стабільне збільшення частки активів банків, яким присвоєно довгостроковий кредитний рейтинг, що в подальшому сприятиме підвищенню точності оцінки інтегрального показника.

3. Загальний огляд кредитних рейтингів українських банків

На кінець II кварталу 2017 року банківська система України налічувала 88 платоспроможних установ, з яких 71 мала довгостроковий кредитний рейтинг позичальника (96% активів банківської системи).

Серед усіх кредитних рейтингів платоспроможних банків України 6 підтримуються на рівнях спекулятивної категорії, а 77 кредитних рейтингів (93% від загальної кількості) – на рівнях інвестиційної категорії.

Більшість кредитних рейтингів банків України підтримується на рівні uaA-, uaA та uaAAA (15, 11 та 11 кредитних рейтингів відповідно).

За розподілом кредитних рейтингів чітко простежується закономірність, яка, на думку НРА «Рюрік» полягає в тому, що в Україні банки зацікавлені в отриманні кредитних рейтингів лише на рівнях інвестиційної категорії.

Установи, які не мають кредитного рейтингу, відмовляються від послуг рейтингування з декількох причин. Це може бути низький рівень фінансової прозорості банку, розуміння низького рівня власної надійності чи специфіка діяльності на ринку. Останнє стосується в першу чергу відносно невеликих дочірніх банків міжнародних груп, які не мають потреби в зовнішньому фондуванні.

Аналітичний департамент НРА «Рюрік» на регулярній основі відслідковує та аналізує поточний стан та тенденції розвитку вітчизняної банківської системи та ринку рейтингових послуг, що знаходить своє відображення у відповідних щоквартальних оглядах.

ДОДАТКИ

Додаток 1. Розрахунок інтегрального довгострокового кредитного рейтингу банківської системи України³

Назва Банку	Активи	поточний рейтинг	Вага	Бали	З урахуванням ваги
ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"	237 252 465	uaBB	19,70%	14	2,76
АТ "ОЩАДБАНК"	226 905 861	uaCCC	18,84%	8	1,51
АТ "Укресімбанк"	165 644 704	uaAA	13,75%	23	3,16
АБ "УКРГАЗБАНК"	63 732 278	uaA+	5,29%	21	1,11
АТ "Райффайзен Банк Аваль"	57 683 984	uaB	4,79%	11	0,53
ПАТ "ПУМБ"	43 628 060	uaAA-	3,62%	22	0,80
ПАТ "СБЕРБАНК"	42 873 224	uaB	3,56%	11	0,39
АТ "УкрСиббанк"	41 692 508	uaAAA	3,46%	26	0,90
ПАТ "АЛЬФА-БАНК"	40 219 906	uaAA	3,34%	23	0,77
ПАТ "УКРСОЦБАНК"	35 202 029	uaAA	2,92%	23	0,67
ПАТ "КРЕДІ АГРИКОЛЬ БАНК"	30 936 011	uaAAA	2,57%	26	0,67
АТ "ОТП БАНК"	26 441 431	uaA+	2,20%	21	0,46
ПАТ "Промінвестбанк"	25 606 007	uaCCC	2,13%	8	0,17
Акціонерний банк "Південний"	20 228 124	uaB	1,68%	11	0,18
ПАТ "ВТБ БАНК"	17 094 829	uaAA-	1,42%	22	0,31
ПАТ "ІНГ Банк Україна"	14 439 499	uaAAA	1,20%	26	0,31
АТ "ПРОКРЕДИТ БАНК"	11 862 549	uaAAA	0,98%	26	0,26
АТ "ТАСКОМБАНК"	9 223 743	uaAA+	0,77%	24	0,18
ПАТ "МЕГАБАНК", Харків	8 995 640	uaAA-	0,75%	22	0,16
ПАТ "БАНК КРЕДИТ ДНІПРО"	8 333 452	uaA-	0,69%	19	0,13
ПАТ "БАНК ВОСТОК"	7 097 517	uaAA-	0,59%	22	0,13
ПАТ "МІБ"	6 691 907	uaBBB+	0,56%	18	0,10
ПАТ "УНІВЕРСАЛ БАНК"	4 873 161	uaAA	0,40%	23	0,09
БАНК ІНВЕСТ. ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	4 051 392	uaA	0,34%	20	0,07
ПАТКБ "ПРАВЕКС-БАНК"	3 960 312	uaAA+	0,33%	24	0,08
ПАТ "Віес Банк"	3 602 378	uaA+	0,30%	21	0,06
ПАТ "МАРФІН БАНК"	3 344 254	uaA	0,28%	20	0,06
ПАТ "Ідея Банк"	3 317 658	uaA+	0,28%	21	0,06
АТ "ПІРЕУС БАНК МКБ"	2 844 331	uaA	0,24%	20	0,05
АБ "КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"	2 814 602	uaA-	0,23%	19	0,04
АКБ "ІНДУСТРІАЛБАНК"	2 794 487	uaA-	0,23%	19	0,04
ПАТ "БТА Банк"	2 176 445	uaA	0,18%	20	0,04
ПАТ АКБ "АРКАДА"	2 045 200	uaBBB	0,17%	17	0,03
ПАТ "БАНК ФОРВАРД"	1 804 636	uaA-	0,15%	19	0,03
ПАТ "КБ "ГЛОБУС"	1 605 001	uaA+	0,13%	21	0,03
АТ "Місто Банк"	1 546 819	uaBBB-	0,13%	16	0,02
ПАТ АКБ "Львів"	1 478 041	uaBBB	0,12%	17	0,02
ПАТ "БАНК АВАНГАРД"	1 329 000	uaAAA	0,11%	26	0,03
АБ "ЕКСПРЕС-БАНК"	1 328 111	uaA-	0,11%	19	0,02
"ПЕРШИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК"	1 222 979	uaBBB+	0,10%	18	0,02
ПАТ "МОТОР-БАНК"	1 221 085	uaA-	0,10%	19	0,02
АТ "БМ БАНК"	1 103 354	uaBBB+	0,09%	18	0,02
ПАТ "КРЕДИТВЕСТ БАНК"	1 025 705	uaAA	0,09%	23	0,02
ПАТ "БАНК СІЧ"	1 003 015	uaA-	0,08%	19	0,02
ПАТ "КРИСТАЛБАНК"	948 181	uaA-	0,08%	19	0,01
ПАТ "АСВІО БАНК"	935 918	uaA+	0,08%	21	0,02
ПАТ "БАНК З/4"	798 113	uaBBB	0,07%	17	0,01
ПАТ "АБ "РАДАБАНК"	752 863	uaA	0,06%	20	0,01
ПАТ "ЮНЕКС БАНК" м. Київ	736 065	uaBBB	0,06%	17	0,01
АТ "БАНК БОГУСЛАВ"	725 825	uaA-	0,06%	19	0,01
ПАТ"БАНК "УКРАЇН.КАПІТАЛ"	653 008	uaA-	0,05%	19	0,01
ПАТ "АЙБОКС БАНК"	621 295	uaBBB-	0,05%	16	0,01
ПАТ "ОКСІ БАНК"	564 461	uaBBB-	0,05%	16	0,01
Полікомбанк	561 973	uaA-	0,05%	19	0,01
ПуАТ "КБ "АКОРДБАНК"	481 451	uaA-	0,04%	19	0,01
АТ "УКРБУДІНВЕСТБАНК"	465 828	uaBBB	0,04%	17	0,01
ПАТ "АКБ "КОНКОРД"	419 440	uaA-	0,03%	19	0,01
АТ "АЛЬТБАНК"	398 754	uaA-	0,03%	19	0,01
АТ "КІБ"	393 620	uaA	0,03%	20	0,01
ПАТ "ПФБ" м.Кременчук	385 393	uaA-	0,03%	19	0,01
ПАТ "ВЕРНУМ БАНК"	360 122	uaA-	0,03%	19	0,01
ПАТ "ДІВІ БАНК"	342 596	uaA	0,03%	20	0,01
ПАТ "РВС БАНК"	307 893	uaA-	0,03%	19	0,00
ПАТ "БАНК АЛЪЯНС"	298 320	uaA-	0,02%	19	0,00
ПАТ "КБ "ЗЕМЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ"	296 481	uaA-	0,02%	19	0,00
ПАТ КБ "Центр"	236 957	uaA-	0,02%	19	0,00
ПАТ "АПЕКС-БАНК"	174 739	uaBBB-	0,01%	16	0,00
ПАТ "КБ"ФІНАНСОВИЙ ПАРТНЕР"	157 097	uaA-	0,01%	19	0,00
ПАТ "КРЕДИТ ОПТИМА БАНК"	142 621	uaBBB+	0,01%	18	0,00
ПАТ "АЛЬПАРІ БАНК"	128 007	uaBBB	0,01%	17	0,00
СУМА	1 183 085 813		100,00%		16,81

³ Джерело: офіційні веб-сайти уповноважених національних та визнаних міжнародних рейтингових агентств. Розрахунки: НРА «Рюрік»